

KINDERJAREN

Het leven vanaf mijn geboorte tot ongeveer mijn tiende levensjaar

Inleiding

De gewone dingen die plaatsvinden in iemands leven zijn in alle opzichten zo onbelangrijk, dat ze het niet waard zijn om opgeschreven te worden. Als ze al opgetekend worden, zouden ze van weinig nut zijn voor mijzelf of anderen. Daarom ben ik niet van plan tijd of papier te verspillen met deze zaken. Maar ik kan de genadige handelingen van de Heere jegens mij verhalen, zowel vóór als ónder de bijzondere handelingen van de Heere met mij. En dit op een manier die zal leiden tot overtuiging, verlichting, bekering, vertroosting en onderwijs van de lezer.

Ik zal de onderwerpen op zo'n wijze rangschikken, dat ze niet alleen de verschillende gedeelten van het werk der genade beschrijven, alle voortgang van dit werk, de tegenstand tegen dit werk en de overwinning van de tegenstand van mijn eigen hart, de satan en de wereld. Maar ik zal ook het werk der genade beschrijven in alle verschillende trappen van zijn ontwikkeling en de uitkomst ervan. Dit zal ook van groot nut kunnen zijn tot mijn eigen bevestiging. Als dit boek ooit in de handen terecht zal komen van een andere christen, zou het voor hem ook nuttig kunnen zijn wanneer we bedenken dat het werk van de Heere wat de kern betreft hetzelfde is in alle mensen. En 'gelijk in het water het aangezicht is tegen het aangezicht, also is des mensen hart tegen den mens.'¹ Zo weerspiegelt de bevinding van de ene christen

1. Spr. 27:19.

die van een andere. En de bevinding van beiden wordt weerspiegeld in het Woord van God. Dit is het doel van mijn verhaal, namelijk om iets te vertellen over het werk des Heeren in mij en hoe ik me tegenover Hem gedragen heb vanaf mijn geboorte tot deze tijd. Daartoe zal ik nu overgaan, zover ik het me voor de geest kan halen.

Ik kwam in de wereld, niet alleen met de schuld van de zonde waardoor velen, ja, zelfs ‘allen tot zondaars zijn gesteld’, waarom de ‘schuld over alle mensen gekomen’ is ‘tot verdoemenis’². Maar ook bracht ik met mij een natuur mee die geheel verdorven was. Een hart dat volkomen tot allerlei boosaardigheid was geneigd.³ Hiervan ben ik volkomen overtuigd door de getuigenis van God in Zijn Woord. En ik ben door onbetwiste ervaring krachtig bevestigd in mijn overtuiging. Dit overtuigt me ten volle dat ‘het gedichtsel van mijn hart’ en van mijn gehele leven kwaadaardig was, ja, ‘te allen dage alleenlijk boos’⁴. Ondanks dat ik het voordeel had om onder het licht van het Evangelie te verkeren, onder toezicht stond van mijn ouders en ik nog niet verdorven was door het voortdurend bedrijven van de zonde. Ik denk niet dat ik me na zo’n lange tijd alle details van de eerste drie of vier jaren van mijn leven voor de geest kan halen. Toch kan ik terecht veronderstellen dat ze vervuld waren met de zonden die de kinderen in hun jongste jaren aankleven. Veel van die zonden zijn niet alleen kwaadaardig, omdat ze groeien uit een giftige wortel. Want ‘een kwade boom brengt voort kwade vruchten’⁵. Nee, ze dragen ook het stempel van hun verdorven bron en hebben er een duidelijke gelijkvormigheid aan. Ze ruiken sterk naar die wortel van bitterheid waar ze uit groeien. Terwijl we nog tegen moeders borsten liggen, komt die aangeboren verdorvenheid al naar buiten. Voordat we ook maar enig bewijs geven dat we ons verstand kunnen gebruiken, laten we ten volle blijken dat we verdorven zijn. We laten zien dat we slecht

2. Rom. 5:18,19.

3. Job 14:4; Ps. 51:7; Pred. 9:3.

4. Gen. 6:5; 8:21.

5. Matth. 7:17.

zijn door ongeduldig en gretig datgene na te jagen wat schadelijk is.⁶ We laten onze afkeer van het goede blijken door met de grootste koppigheid te weigeren wat gepast en nuttig voor ons is. In het begin zijn we alleen maar bezig met zichtbare en tastbare dingen. En op dit gebied laten we voor het eerst zien dat onze aard verdorven is. Wanneer we voor het eerst blijk geven dat we over dingen nadenken, komt de verdorvenheid van onze geest naar buiten. Wanneer we nog zeer jong zijn, bewijzen onze daden dat verkeerde hartstochten, hoogmoed, wraakzucht, huichelarij en zinnelijkheid als het ware in ons gestel gebed zijn. Iedereen kan in kinderen vanaf zeer jonge leeftijd al veel van dit soort zaken opmerken. Ongetwijfeld zijn de eerste jaren van mijn leven, waar ik me weinig van herinner, vervuld geweest met deze slechte dingen. ‘De dwaasheid is in het hart van den jongen gebonden’ en we ‘zijn vervreemd van de baarmoeder aan, en zeggen leugens’.⁷ In deze eerste periode mocht ik meer voorrechten hebben dan de meeste kinderen. Mijn ouders waren zeer godsdienstig en ik werd voor het grootste gedeelte opgevoed onder hun toezicht. Ik kon door middel van hun onderwijs voortdurend de woorden van Goddelijke waarheid horen verklaren. De schoonheid van de praktijk van de godzaligheid werd mij in hun levenswandel steeds voor ogen gesteld. Door hun zorgen werd ik bewaard voor slecht gezelschap dat me verkeerd zou kunnen beïnvloeden. Door deze middelen werd ik bewaard voor grotere uitpattingen in de zonde waar andere kinderen zich schuldig aan maken. Een gedaante van godsdienstigheid werd me eigen gemaakt. Ik moest die godsdienstige plichten betrachten, waartoe ik in die jaren in staat was. Hieruit blijkt dat de zonde waarin ik in die tijd leefde (zowel de *neiging* tot zonde als de *zondige handeling zelf*), niet voortkomt uit een overgenomen gewoonte van zondigen of uit een verzoeking die nu en dan voorkomt. Nee, de zonde is de ware vrucht en uitbotting van de betreuenswaardige zondige neiging waarmee de mens na de val is geboren. Daarvan ben ik nu ten volle overtuigd. De oorsprong van de zonde moet vast en zeker wel in ons hart zijn, omdat ik onbezonnen voortging in mijn zondige wandel. Ondanks alle zorg die besteed werd om me van de zonde te weerhouden. De heilige

6. Ps. 58:4.

7. Spr. 22:15; Ps. 58:4 (Eng. vert.).

God omtuinde mijn weg met regels, een voorbeeldige levenswandel en bestraffingen. Maar ik brak door alles heen. Ja, de oorsprong van de zonde moet vast en zeker wel in ons hart zijn. En hij moet zeker wel zeer sterk zijn, als hij zulke verdedigingswallen omverwerpt die in Gods voorzienigheid op mijn weg geplaatst werden en wanneer de zonde met zulke krachtige stromen kon voortgaan. Ondanks dat alle uitwendige gelegenheden om vermeerderd te worden zoveel mogelijk werden afgesneden. Hier heb ik overtuigend bewijs dat het hart van nature vervreemd is van de Heere. Ja, dat het Hem zelfs tegenstaat. En dit verzwaarde mijn schuld heel erg. ‘Die Mij den nek hebben toegekeerd en niet het aangezicht; hoewel Ik hen leerde, vroeg op zijnde en lerende, evenwel hoorden zij niet om tucht aan te nemen.’⁸ De zorg van mijn vader tijdens zijn leven, waaraan in oktober 1682 een einde kwam,⁹ en de zorg van mijn moeder na zijn dood, bracht geen verandering teweeg in mijn natuur. Ze verborg mijn ware aard slechts. Die natuur is vaak verborgen. Ze wordt soms overwonnen, maar zelden uitgeroeid. Hoewel ik niet alle bijzonderheden van mijn vierde of vijfde levensjaar kan herinneren, weet ik me nog wel voor de geest te halen wat de algehele neiging van mijn hart in die tijd was. Ik moet bekennen dat mijn hart geheel tegen de Heere gekant was. ‘Daarom dat het bedenken des vleses vijandschap is tegen God; want het onderwerpt zich der wet Gods niet; want het kan ook niet.’¹⁰ Ik zal mijn standpunt bewijzen. Wanneer ik nu de *Tien Geboden* onderzoek en dat tijdperk van mijn leven ernaast leg, dan weet ik me de weerstand van mijn hart tegen elk gebod nog heel goed te herinneren. Ook al is het nóg zo lang geleden. Ik zou er ook wel een paar specifieke voorbeelden van kunnen verhalen. Welke invloed de opvoeding ook mag hebben op de vorming van de buitenkant, toch blijft staan dat ‘het gedichtsel van des mensen hart boos is van zijn jeugd aan’. Wel is waar dat ik door de invloed van de hiervoor genoemde middelen de grovere overtredingen van alle geboden verafschuwde en ik een hekel had aan openlijke zonde. Ondertussen was mijn hart gezet op de minder goed waarneembare overtredingen van diezelfde heilige

8. Jer. 32:33.

9. Thomas Halyburton was toen 8 jaar oud.

10. Rom. 8:7.

wet. Het ging me niet om de zonde, maar om de gevolgen ervan. Wat de wereld ervan dacht, beschouwde ik als het belangrijkste. Angst voor de straf, hoogmoed die er niet van houdt dat mensen slecht van ons denken of op zijn best een natuurlijk geweten dat verlicht is door onderwijs – dit waren de enige redenen dat ik mijn plicht deed of me onthield van het bedrijven van zonden. Al die tijd was ik in het verborgen geneigd tot allerlei soorten van zonde waartoe mensen in hun kinderjaren geneigd zijn. Ik zei: ‘Geen oog zal mij zien.’¹¹ Alle mensen die vanwege de achting van mensen of iets dergelijks afkerig van de zonde schijnen te zijn, zullen in het verborgen vrijpostig de ergste zonden bedrijven. ‘Hebt gij gezien, mensenkind, wat de oudsten van het huis Israëls doen in de duisternis, eenieder in zijn gebeelde binnenkamers? Want zij zeggen: De HEERE ziet ons niet, de HEERE heeft het land verlaten.’¹²

Zelfs die dingen die wat betreft mijn levenswandel goed en veelbelovend schenen, zoals de afkeer van grovere zonden, het doen van mijn plicht, enzovoort, waren óf enkel de uitwerking van gewoonten – als losgeld om het natuurlijk geweten het zwijgen op te leggen, een offer aan mezelf. Een slaafse handeling waar ik geen vermaak in had, maar die ik uitvoerde om een pak slaag te ontgaan – óf ze waren een soort talisman die me voor gevaar zou behoeden. Ik dacht namelijk dat als ik het gebed zou verzuimen, ik groot gevaar zou lopen. En daar was ik heel erg bang voor. Zodoende vermeerderden mijn beste daden op vreselijke wijze mijn schuld. Ik was als de appels van Sodom: mooi om te zien en veelbelovend wanneer men er nog niet van geproefd had, maar vanbinnen vol as en walgelijkheid. ‘Toen gij vasttet en rouwklaagdet in de vijfde en in de zevende maand, namelijk nu zeventig jaren, hebt gijlieden Mij, Mij enigszins gevast? Of als gij at en als gij dronkt, waart gij het niet die daar at en gij die daar dronkt?’¹³ ‘Brenge niet meer vergeefs offer, het reukwerk is Mij een gruwel; de nieuwe maanden en sabbatten en het bijeenroepen der vergaderingen vermag Ik niet, het is ongerechtigheid, zelfs de verbodsdagen.’¹⁴

11. Job 24:15.

12. Ez. 8:12.

13. Zach. 7:5,6.

14. Jes. 1:13.

En zo werd de bron van verdorvenheid betreffende de openlijke goddeloosheid aan de ene kant ingedamd door de verdedigingswallen van opvoeding. Ze brak echter aan de andere kant naar buiten in een ‘gedaante van godzaligheid’ die niets van haar ‘kracht’¹⁵ heeft en die er zelfs duidelijk tegen gekant is. Dit is niet minder hatelijk in de ogen van de heilige God. Het gebed van de goddeloze is zonde en zijn offerande is een gruwel.¹⁶ Bij het ene geval heeft de zonde een vernislaagje dat haar mismaaktheid enigszins verbergt voor de ogen van mensen. Bij het andere geval kun je de zonde zien in haar ware aard. Bij het ene geval stroomt de zonde ondergronds en bij het andere geval stroomt de zonde vrijuit waarheen ze wil. ‘Van sommige mensen zijn de zonden tevoren openbaar, en gaan voor tot hun veroordeling, en in sommigen ook volgen zij na.’¹⁷ Het verschil tussen die twee soorten zonde is niet zo groot. De boom wordt aan zijn vrucht gekend. ‘Een goede boom kan geen kwade vruchten voortbrengen, noch een kwade boom goede vruchten voortbrengen.’¹⁸ En soms kan de kwade boom vruchten voortbrengen die alleen maar goed schijnen.

Maar toch moet ik na dit alles bekennen dat de kracht van de verdorvenheid zó groot was, dat ik ertoe werd gebracht om verschillende openlijkere en grovere zonden te bedrijven die op die leeftijd veel voorkomen. Sommigen denken dat dit slechts te verontschuldigen jeugdige dwaasheden zijn. Maar de Heere denkt daar heel anders over. Sommige van die zonden zijn me zeer bitter geworden. Zonden als liegen om de straf te ontgaan, het schenden van de sabbat, wraakzucht, haat tegen degenen die me bestrafden en dergelijke. Toen de Heere me grondig begon te overtuigen van zonde, werden enkele bijzondere zonden die ik in mijn kinderjaren bedreven had vers in mijn geheugen gebracht. Die zonden was ik helemaal vergeten. Dat kwam omdat ze niet bedreven werden onder bepaalde opmerkelijke omstandigheden. Want die zouden ervoor zorgen dat ze beter in mijn geheugen opgeslagen zijn dan andere zonden. Ze gaan ook verder

15. 2 Tim. 3:5.

16. Vgl. Spr. 15:8; 21:4,27.

17. 1 Tim. 5:24.

18. Matth. 7:15.

terug in de tijd dan enige andere zonden die ik me kan herinneren. Die zonden werden me nu in hun ware aard voor ogen gesteld, in het licht van Gods Woord, en in alle omstandigheden van tijd, plaats, medeplichtigen, enzovoort. Ze waren tot diepe verootmoediging en zorgden ervoor dat ik van mezelf walgde. Ze zijn namelijk op zichzelf bezien niet alleen vol goddeloosheid, maar ook een kernachtig bewijs van de diepliggende natuurlijke verdorvenheid. Deze zaken lieten me zien aan Wie ik het verschuldigd was, dat ik niet ben overgegeven aan allerlei goddeloosheid en aan de grootste afschuwelijkheden waartoe mensen ooit zijn vervallen. Daar zou mijn hoogmoedige hart me ongetwijfeld naartoe geslept hebben, als het niet tijdig was ingetoomd. Enerzijds door een verborgen kracht en anderzijds door uitwendige middelen. ‘De dwaasheid is in het hart van den jongen gebonden.’¹⁹ Ja, diepgeworteld en vastgeketend.

Dat de beste mensen bewaard worden voor de slechtste dingen hebben ze niet aan zichzelf te danken. ‘Toen zeide David tot Abigaïl: Gezegend zij de HEERE, de God Israëls, Die u te dezen dage mij tegemoet gezonden heeft. En gezegend zij uw raad en gezegend zij gij, dat gij mij te dezen dage geweerd hebt, van te komen met bloedstorting, dat mijn hand mij verlost zou hebben. Want voorzeker, het is zo waarachtig als de HEERE, de God Israëls, leeft, Die mij verhinderd heeft van u kwaad te doen, dat, tenware dat gij u gehaast hadt en mij tegemoetgekomen waart, zo ware Nabal niemand die aan den wand watert, overgebleven tot het morgenlicht.’²⁰ Wat een monster zou ik geworden zijn als ik aan mezelf zou zijn overgegeven! Als ik niet tijdig zou zijn tegengehouden door uitwendige middelen en een innerlijke kracht! Gezegend zij de onzichtbare hand en de uitwendige middelen die mij weerhouden hebben van het zondigen. Dit zijn slechts enkele van de ontelbare kwaden die me tijdens deze zondige periode van mijn leven aankleefden. Want ‘wie zou de afdwalingen verstaan’²¹? Deze tijd was volkomen zondig en ijdel. ‘De jeugd en de jonkheid is ijdelheid.’²²

19. Spr. 22:15.

20. 1 Sam. 25:32-34.

21. Ps. 19:13.

22. Pred. 11:10.

Mijn afgestompte ongevoeligheid omtrent mijn zonden zijn al die tijd tot zeer grote verzwaring geweest van de schuld ervan. En ondanks alles was ik ‘rein in mijn ogen en van mijn drek niet gewassen’²³. In mijn eigen ogen was ik gezond, hoewel ik een zeer zware plaag onder de leden had. Ik dacht dat ik ‘geens dings gebrek had’, maar ik was ‘ellendig, jammerlijk, arm, blind en naakt.’²⁴ ‘Hoe zegt gij: Ik ben niet verontreinigd, ik heb de Baäls niet nagewandeld? Zie uw weg in het dal; ken wat gij gedaan hebt. (...) Ja, het bloed van de zielen der onschuldige nooddruftigen is in uw zomen gevonden; Ik heb dat niet met opgraven gevonden, maar aan die alle. Nog zegt gij: Zeker, ik ben onschuldig; Zijn toorn is immers van mij afgekeerd. Zie, Ik zal met u rechten, omdat gij zegt: Ik heb niet gezondigd.’²⁵

Enkele opmerkingen over de inhoud van het eerste hoofdstuk

Ik denk aan de vele zonden die ik allang vergeten heb. Zonden die al veel verder teruggaan dan ik me kan herinneren en die niet bedreven werden onder enige bijzondere omstandigheden. Als dat wel het geval was, zou het logisch zijn om te denken dat ze een diepe indruk in mijn geheugen achtergelaten hadden. Ze zouden er op die manier voor gezorgd hebben dat ze na zo’n lange tijd van vergetelheid wel weer terug zouden komen in mijn geheugen.

Wanneer ik dus bedenk hoeveel van dat soort zonden door de Heere met buitengewone nauwkeurigheid in mijn gedachten teruggebracht werden, dan moet ik even bij dit feit stilstaan. Ik moet opmerken hoe nauwlettend de heilige God acht slaat op de zonde. Hoezeer Hij die dingen haat die men over het algemeen amper beschouwt als gebreken. Of op zijn best als kleine gebreken. Eerder vergeeflijke dwaasheden dan zonden. God zag werkelijk dat het ‘gedichtsel van’ het hart van de mens ‘boos is van zijn jeugd aan’. Hij wil dat we de zonden die ons vanaf onze jonge jaren aangekleefd hebben, ons voor de geest halen en erover verootmoedigd worden.

‘Dit is uw weg van uw jeugd aan, dat gij Mijner stem niet hebt

23. Vgl. Spr. 30:12.

24. Openb. 3:17.

25. Jer. 2:23,34,35.

gehoorzaamd.²⁶ Dit is een verzwaring van andere zonden die de Heere Zijn volk ten laste legt. En het is op zichzelf gezien een zware beschuldiging. Wat hebben we veel reden om dit als een voornaam deel van de ellende van de goddelozen te beschouwen. Namelijk wanneer ze in hun graven liggen, en hun beenderen vol zijn met de zonden van hun jeugd.²⁷ Wat hebben we veel reden om met David te bidden of God de zonden van onze jeugd niet wil gedenken.²⁸ Wat hebben we vaak reden om met Job te vermoeden dat God ons door middel van de slagen die Hij in latere jaren toebrengt ‘doet erven de misdaden onzer jonkheid’²⁹. Wat hebben we veel reden om met de heilige Augustinus de zonden van onze kinderjaren te belijden en te betreuren. We kunnen de uitbarstingen van de erfzonde zelfs in deze kinderjaren terugvinden.

Hier kan ik zien hoe nauwkeurig het geweten alle zaken bijhoudt! Het is immers een afgevaardigde van God. Het begint de zonden al zeer vroeg op te tekenen en het is zeer accuraat. Zelfs al lijkt het alsof het geweten er geen nota van neemt. Hoe vérstrekkend zal het zijn tot rechtvaardiging van Gods gestrengheid tegen de zondaars tijdens de laatste dag. Hoe onderscheiden en helder zal het dan zijn beschuldigingen uitspreken. Wat zal het ver teruggaan om de verslagen terug te halen van de slechte daden waar we ons niets meer van herinneren. God zal zijn ogen openen om te lezen wat er geschreven is. Ja, om de gedrukte vellen te begrijpen. Job zegt ervan: ‘Gij drukt U in de wortelen mijner voeten.’³⁰ Ze zullen de opdracht krijgen om ons onze zonden voor te stellen, wanneer de boeken geopend zullen worden en wanneer de doden, klein en groot, eruit geoordeeld zullen worden.³¹ Wanneer ik deze eerste periode van mijn leven naga, zie ik veel reden om beschaamd en verbijsterd te zijn. Ja, als ik bedenk dat ik tien jaren van dit korte leven besteed heb met amper één redelijke gedachte. En ongetwijfeld zonder ook maar één gedachte die niet zondig was. ‘Zekerlijk, nadat ik bekeerd ben, heb ik berouw gehad, en nadat ik

26. Jer. 22:21.

27. Vgl. Job 20:11.

28. Vgl. Ps. 25:7.

29. Job 13:26.

30. Job 13:27.

31. Vgl. Openb. 20:12.

mijzelf ben bekendgemaakt, heb ik op de heup geklopt; ik ben beschaamd, ja, ook schaamrood geworden, omdat ik de smaadheid mijner jeugd gedragen heb.³²

Alles wat ik hierboven opgetekend heb, was een zaak van onbetwiste ondervinding. Ik kan daar net zomin aan twijfelen als aan hetgeen ik nu zie en gevoel. Hierin is een krachtige bevestiging van mijn geloof in de schuld van Adams zonde, in de toerekening ervan aan zijn nageslacht. En in het bijzonder van mijn aandeel daarin.

Vanaf mijn kinderjaren was de geneigdheid van mijn hart tegen de Heere gekant. Dit was niet het gevolg van gewoonte en opvoeding. Want er was in het eerste deel van mijn leven een harmonieuze samenwerking tussen leefregels, opvoeding en het voorbeeld van degenen met wie ik omging, met als doel mij juist de andere kant op te leiden. Ik kan de schuld ook niet geven aan mijn lichaamsgesteldheid of aan iets vergelijkbaars wat op een natuurlijke wijze van mijn ouders op mij is overgebracht. De begeerlijkheden³³ van onze gedachten worden niet beïnvloed door een bepaalde gesteldheid van het lichaam. Ze waren net zo krachtig, merkbaar, actief en veelvoorkomend als andere zaken. Ja, ze waren zelfs krachtiger dan de begeerlijkheden waarvan men denkt dat ze van onze lichaamsgesteldheid afhangen. Omdat mijn ziel met deze vervloekte geneigdheid zódanig tegen de Heere was gekant, had die tegenkanting zó'n sterke kracht, dat die niet onderdrukt kon worden. En ze kon al helemaal niet overwonnen en ingetogen worden door de uiterste zorg van mijn ouders en de beste uitwendige middelen. Dit is een onbetwist feit.

Ik kan absoluut niet denken dat het overeenkomt met de wijsheid, goedheid en rechtvaardigheid van God, dat Hij me zó in deze wereld zou plaatsen, zonder enige schuld van mijn kant. Te zeggen dat ik oorspronkelijk op deze wijze geformeerd was, zonder dat enige zonde mij ten laste gelegd zou zijn geweest, is een standpunt dat volkomen tegengesteld is aan al mijn bevattingen van de Godheid. Zozeer zelfs, dat ik er niet zonder afschuw aan kan denken. Veel minder kan ik er geloof aan hechten. Deze verdorvenheid moet dus een straf zijn,

32. Jer. 31:19.

33. Vgl. Ef. 2:3.

net zoals dood en ziekten dat zijn. En waarop kan ze een straf zijn, anders dan Adams zonde?

Omdat deze zaken inderdaad zo helder zijn en de gevolgen daaruit zo gemakkelijk zijn af te leiden, heb ik geen reden om veel aan het twijfelen gebracht te worden. Welke subtiele argumenten er ook gebruikt worden om deze waarheid te weerleggen. Wanneer ik er maar zeker van ben dat Góð een zaak gewerkt heeft, is er geen ruimte meer over om de rechtvaardigheid ervan te betwisten. Ik ben er zeker van dat ik vanaf mijn kindse dagen al verdorven was. Ook ben ik er zeker van dat God mij zo niet zonder reden gemaakt heeft en dat Hij me niet in deze staat in de wereld gezonden had, als er niet een bepaalde zonde zou zijn waarin ik betrokken was. Als er een poging gedaan wordt om God hierom te beschuldigen van onrecht, dan beschouw ik dat als zeer schadelijk. Wat deze zaak betreft, blijft er niets anders over dan om nederig God vrij te pleiten van alles wat hard schijnt te zijn. Als we dit niet makkelijk kunnen doen, zou ik veel liever mijn onwetendheid erkennen en buigen onder Zijn onbevattelijkheid, dan enige beschuldiging van onrecht tegen Hem in te brengen. Dit heeft mijn ziel staande gehouden tegen de meest subtiele argumenten van mensen met een verdorven gemoed. Ja, zelfs van satan, die me op dit punt vaak aangevallen heeft. Wat voor argumenten men ook moge aandragen – ‘Zie, hierin zijt gij niet rechtvaardig, antwoord ik u; want God is meerder dan een mens. Waarom hebt gij tegen Hem getwist? Want Hij antwoordt niet van al Zijn daden. (...) Opdat Hij den mens afwende van zijn werk’ van God af te meten naar zijn eigen korte meetlintje ‘en van den man de hovaardij verberge.’³⁴

Hier wordt mij ook geleerd wat ik moet denken van al die gewaande ‘goede’ en ‘deugdelijke’ geneigdheden. Volgens de deïsten en pelagianen worden sommige personen daarmee geboren. In de onwedergeboren kinderen is al hetgeen als goed beschouwd wordt, niets anders dan de uitwerking van opvoeding, gewoonte, de afwezigheid van verzoeken en weerhoudende genade die nu en dan geschonken wordt. Behalve in enkele weinige, zeldzame gevallen van de vroege uitwerkingen van heiligende genade. Of anders vloeit het ook wel voort uit een karakter dat beïnvloed wordt door deze zaken en door

34. Job 33:12,13,17.

de gesteldheid van het lichaam. Dit zorgt ervoor dat die persoon de grovere zonden enigszins tegenstaat.

Hoe het ook zij, en wat er ook aan goedheid te vinden mag zijn – het zijn allemaal slechts gemaskerde zonden. Behalve dan de zeldzame voorbeelden waar ik het net over had. Het verschil is niet groot. Het ene soort zondaren schijnt goede vruchten te krijgen. Maar ze houden ons voor de gek. De openlijk goddelozen daarentegen geven ons in het geheel geen hoop op goede vruchten. Ze snijden alle verwachting af. En toch nemen meer mensen van het laatste soort het Evangelie aan dan van het eerste soort. ‘Maar wat dunkt u? Een mens had twee zonen, en gaande tot den eerste, zeide: Zoon, ga heen, werk heden in mijn wijngaard. Doch hij antwoordde en zeide: Ik wil niet; en daarna berouw hebbende, ging hij heen. En gaande tot den tweede, zeide desgelijks. En deze antwoordde en zeide: Ik ga, heer; en hij ging niet. Wie van deze twee heeft den wil des vaders gedaan? Zij zeiden tot Hem: De eerste. Jezus zeide tot hen: Voorwaar Ik zeg u, dat de tollenaars en de hoeren u voorgaan in het Koninkrijk Gods.’³⁵

35. Matth. 21:28-31.